

-7- VERLICHTING

Introductie in Vedantisch zelfonderzoek | hfdst. 7 – verlichting | pag. 1

Verlichting als einddoel van het proces van zelfonderzoek

Verlichting verwijst naar het feit dat ik weet dat ik het Zelf ben, puur bewustzijn.

Verlichting is de ultieme, permanente bevrijding: het vrij zijn van de afhankelijkheid van objecten voor ons geluk. Verlichting verwijst naar het feit dat ik weet dat ik het Zelf ben, puur bewustzijn, en niet het begrensde individu. Deze wetenschap is geen intellectueel weten, het is een totaal doordrongen zijn van deze waarheid en het daadwerkelijk leven ervan. Ultieme innerlijke vrijheid is het resultaat van de kennis die opgenomen en geassimileerd is door toegewijd objectief zelfonderzoek. Het is de kennis: "Ik ben niet de schijnbaar begrensde entiteit die ik lijk te zijn. Het objectieve universum is slechts een schijnbare realiteit; het is niet-echt."

Door deze twee realisaties wordt de futiliteit ingezien van het najagen van ultieme veiligheid, plezier en deugdzaamheid (de drie basisdrijfveren van de mens), wat zorgt voor de bevrijding van het dwingende verlangen naar de verkrijging van vluchtige objecten hopen op permanente vrede en altijddurend geluk.

Zelfkennis – de doorn die nodig is om de doorn te verwijderen.

Uiteindelijk roeit de toepassing van zelfkennis elk gevoel van incompleetheid, begrensde individualiteit, en het gevoel "niet goed genoeg" te zijn grondig uit, waarna die kennis niet meer nodig is en verdwijnt net als de onwetendheid, terwijl het ons achterlaat zoals we zijn. Vedanta wordt daarom ook wel vergeleken met "de doorn die nodig is om de doorn te verwijderen". Het leven gaat daarna zijn gangetje zoals altijd. Karma interesseert het niet dat je "verlicht" bent. Daar je nu niet langer gebonden bent aan de resultaten van acties, en je bovendien bewust bent van het feit dat je niet de "doener" bent, blijft je mind kalm en weerkaatst het een heldere reflectie van het onbegrensde Zelf. En dus stopt het lijden (ook al blijven pijn en plezier wel onderdeel uitmaken van het bestaan).

Zelfrealisatie versus Verlichting.

Verlichting wordt "realisatie" genoemd, wat inhoudt "praktisch/echt/reëel maken". Het Zelf reëel maken betekent dat de kennis dat we één zijn – een geheel zonder delen – het gevoel van begrensdheid vernietigt. Zelfrealisatie is niet hetzelfde als verlichting/moksha, daar het intellectueel, abstract, en een ervaring is. Pas totdat volledig begrepen wordt wat het betekent om puur bewustzijn te zijn (directe kennis) blijft zelfrealisatie een cognitief begrip van het Zelf. Dit is wat we "indirecte kennis" noemen.

Vedanta

Het concept van de verlichte persoon

Introductie in Vedantisch zelfonderzoek | hfdst. 7 – verlichting | pag. 2

Strikt genomen klopt het concept van de “verlichte persoon” niet, tenzij we het Zelf als een persoon zouden zien. In sommige schriftuur wordt naar het Zelf verwezen als “de universele persoon”, doch dit betekent niet dat het een persoon is. “Onpersoonlijk” is een accuratere verwijzing naar het Zelf. Sommige minds hebben echter moeite met abstracte concepten. Om het voor hen begrijpelijk te maken wordt het Zelf soms de “allerhoogste persoon” genoemd, of “God”. Het woord “persoon” wordt gebruikt omdat mensen de meest bewuste objecten in de creatie zijn en het Zelf bewustzijn is.

"Verlichting" is het verlies van het gevoel van begrensdheid waar een persoon door gekenmerkt wordt. Het is dus niet correct om de persoon als een individu te blijven zien. Het verlies van het begrensdheidsgevoel komt doordat je inziet dat je alles bent dat is. Een verlicht wezen is simpelweg het Zelf dat functioneert via een mind waarin de onwetendheid (over het Zelf) verwijderd is.

Wie of wat raakt er nu eigenlijk “verlicht”?

Vedanta stelt duidelijk dat het Zelf niet gekend, waargenomen of geobjectiveerd kan worden door de vijf zintuigen en de mind, ons waarnemingsinstrument. Mind kan het Zelf niet realiseren, omdat de mind een effect van onwetendheid is. Wie is het dan die het Zelf realiseert? Het Zelf kan het niet realiseren, omdat het altijd al “gerealiseerd” is. De jiva kan het ook niet realiseren, omdat deze daartoe niet het juiste instrument bezit; de mind van de jiva is verdicht, gemaakt uit subtiele materie en kan zijn bron – pure subtiliteit – niet waarnemen. Als de jiva het niet kan, en het Zelf al vrij en gerealiseerd is, hoe kunnen we zelfkennis dan uitleggen?

De "kennis" zelf realiseert het Zelf, door maya, onwetendheid, teniet te doen, te neutraliseren. Het Zelf verschijnt wanneer de jiva zichzelf bevrijdt van onwetendheid én kennis tezamen. En het is niet dat de jiva dan iets nieuws krijgt of "kennis" of "bewustzijn" verkrijgt die het eerder niet had. Wat er gebeurt, is simpelweg dat de onwetendheid verdwijnt, niet door jou, puur bewustzijn, of de jiva, doch door "kennis".

De jiva kan niet direct zelfkennis produceren. Elke inspanning zou zijn of haar gevoel van "doenerschap" immers juist versterken. Wat de jiva wel kan – en moet – doen als "moksha", bevrijding, het doel is, is zijn of haar mind zo veel als mogelijk blootstellen aan de kennis van Vedanta, totdat het welhaast een 24/7 obsessie wordt. De mind van de jiva moet natuurlijk eerst gezuiverd worden; dit betekent dat deze bevrijd moet worden van overmatige extravertie en ongedurigheid – verlangens, angsten en weerstanden. Er moet een contemplatieve, kalme mind gecultiveerd worden opdat zelfkennis zijn werk kan doen. Studie en toepassing van karma yoga bespoedigt dit proces.

Vedanta

Vier indicatoren voor ultieme innerlijke vrijheid

Introductie in Vedantisch zelfonderzoek | hfdst. 7 – verlichting | pag. 3

Vier indicatoren voor ultieme innerlijk vrijheid – verlichting.

Ultieme innerlijke vrijheid – "verlichting" – is niet een "staat van zijn" doch onze ware natuur. Iemand wiens mind geworteld is geraakt in zelfkennis staat met een onwankelbaar vertrouwen in zijn of haar identiteit als heel en compleet, onbegrensd, actieloos, ongeboort, altijd aanwezig, aldoordringend, non-duaal, puur bewustzijn. De persoon wordt niet langer gedreven door dwingende verlangens die aanzetten tot het zoeken naar vervulling door verkrijging van objecten, daar hij of zij volledig doordrongen is van de wetenschap dat er niets is dat ook maar iets aan hem of haar kan toevoegen of kan afdoen.

1 – Onderscheid "Zelf" vs. objecten die erin verschijnen is totaal duidelijk.

- Alle objecten worden gezien voor wat ze werkelijk zijn, namelijk "niet-echt", een schijnbare realiteit.
- Er wordt begrepen dat de vormen afhankelijk zijn van het Zelf, doch dat het Zelf niet afhankelijk is van de vormen.
- De relatie tussen lichaam/mind/wereld en onszelf – puur bewustzijn – wordt begrepen.

2 – Rotsvaste kennis over het feit "Ik ben het Zelf – puur bewustzijn".

- Het gezichtspunt van het Zelf is ons eigen gezichtspunt geworden. Deze identificatie met het Zelf geeft een blijvend geluk omdat het ons bevrijdt van beperkende concepten.
- We zien onszelf niet langer als een persoon, een samensmelting van verlangens gekoppeld aan een specifiek "mind-lichaam-zintuigen-complex".
- Er is sprake van puur bewustzijn dat zichzelf herkent als puur bewustzijn, door de lens van de jiva.

3 – Zelfkennis heeft de bindende krachten van de vasanas teniet gedaan.

- We zijn niet meer gebonden aan het najagen van veiligheid, plezier, en deugdzaamheid.
- Vrij van afhankelijkheid van objecten voor ons geluk.
- Vrij van het "IK"-begrip (niet van het belichaamde wezen).
- Het onwankelbare begrip dat je – omdat je eeuwig bent – totaal veilig bent. Het enige "gevoel" dat met verlichting geassocieerd wordt is "zekerheid". Het is een rotsvast vertrouwen in je heelheid.

4 – Zelfkennis heeft het gevoel van "doenerschap" vernietigd.

- Je wilt niet langer bepaalde dingen hebben. Deze vrijheid is het einde van het ego. Met andere woorden, ultieme innerlijke vrijheid gaat niet zozeer over vrijheid vóór de schijnbare persoon, doch over vrij zijn ván de schijnbare persoon.
- De doener is gereduceerd tot nul.

Vedanta

De "intuïtieve herkenning van onze ware natuur

Introductie in Vedantisch zelfonderzoek | hfdst. 7 – verlichting | pag. 4

Akhandakara Vritti – de gedachte van onbegrenstheid.

Het is dus niet de schijnbare persoon die “verlicht” raakt! De persoon ziet niet plotseling “het licht”. Wat gebeurt, is dat de mind die voldoende zuiver en vredevol is, een reflectie registreert van puur bewustzijn en dat tegelijkertijd de akhandakara vritti verschijnt, de “gedachte van onbegrenstheid”. Het is de gedachte die puur bewustzijn over zichzelf zou kunnen hebben (ook al denkt het Zelf niet), de subtielste van alle gedachten. Het karakter ervan gaat in de richting van wat we een “intuïtief gevoel van de eigen aldoordringende natuur” kunnen noemen:

“Ik ben heel en compleet, onbegrensd, non-duaal, altijd aanwezig, actieloos, onveranderlijk, doodnormaal puur bewustzijn. Ik ben dit alles, het gehele universum. Alles dat bestaat met of zonder levendheid, grofstoffelijk of subtiel, zichtbaar of onzichtbaar, is niets anders dan ikzelf.”

Ook al zijn het misschien niet exact deze woorden die erin opkomen – of vormen zich überhaupt geen woorden en is er slechts stilte – toch heeft de mind een besef van zijn ware identiteit als puur bewustzijn. Wanneer de waarachtigheid van dit besef volledig geassimileerd is, houdt de mind – en in het verlengde daarvan de schijnbare individuele persoon – op te bestaan als zodanig. Toch zal de mind nog steeds functioneren, en zal de persoon blijven doorgaan met de dagelijkse bezigheden. Het ego zal zichzelf echter niet langer zien als iets anders dan puur bewustzijn. De persoon wordt dus niet beter, meer, of anders dan wat hij of zij al is, doch herkent simpelweg de eigen ware natuur als onbegrensd puur bewustzijn, en realiseert zich dat het überhaupt nooit een persoon is geweest, een van puur bewustzijn afgescheiden entiteit.

Als de akhandakara vritti verschijnt vindt er een intuïtieve herkenning plaats van onze ware natuur als onbegrensd bewustzijn/bestaan. Intuïtie is hier niet te verwarren met de gebruikelijke betekenis van “ingeving” of “onderbuikgevoel”. Het verwijst hier naar een “innerlijke zekerheid”. De akhandakara vritti is slechts een reflectie van puur bewustzijn, maar omdat de mind puur is, is de “reflectie” van de natuur van puur bewustzijn die erin verschijnt accuraat. Zoals de reflectie van een gezicht dat in een schone, gladde spiegel verschijnt exact lijkt op het gezicht van de persoon die in de spiegel kijkt, zo is ook de reflectie van puur bewustzijn die in een pure mind “verschijnt” zo goed als identiek aan het origineel.

_____ *

Akara: geen vorm hebbend. | Akhanda: let.: ongebroken. Zonder delen; heel, compleet, ondeelbaar. | Vritti: gedachte of gedachtegolf in de mind die gekend wordt wanneer deze belicht wordt door puur bewustzijn. Ook genoemd: "mentale draaikolk" of "mentale modificatie"; een "rimpeling in de Chitta", de substantie waaruit de mind bestaat.

Vedanta

De "intuïtieve herkenning van onze ware natuur

Introductie in Vedantisch zelfonderzoek | hfdst. 7 – verlichting | pag. 5

*Het niet in je ware natuur staan is de grootste pijn
die we als mens kennen.*

Dichter bij het “zien” of “kennen” van het Zelf door de intuïtieve herkenning die plaatsvindt als de akhandakara vritti verschijnt, zal de mind niet komen. En als de akhandakara vritti uiteindelijk weer wegzakt, zoals met elke gedachte gebeurt, dan zullen object-vrittis weer de kop opsteken. De zelfkennis die door deze ervaring onthuld wordt, zal echter blijven. Daarna zal geweten worden dat de kern van alle objectieve vormen het puur bewustzijn is dat de fundamentele realiteit is, en dat deze fundamentele realiteit non-duaal is. Datgene wat de fundamentele realiteit is, moet immers dezelfde fundamentele realiteit zijn van álles, daar het anders niet de fundamentele realiteit zou zijn. En zo ontstaat dus het besef dat deze fundamentele realiteit het Zelf is, puur bewustzijn.

Het Zelf wordt altijd, voortdurend, ervaren door iedereen, als “IK”.

Je hoeft geen reflectie van het Zelf te ervaren opdat je het Zelf kunt identificeren. Het wordt immers door iedereen altijd al ervaren als het “IK”. Als je IK zegt of denkt, dan is dit eigenlijk het Zelf dat IK zegt of denkt. Dus het Zelf is aanwezig, ook al is onze mind naar buiten gericht. Het is onafhankelijk van de staat waarin de mind is. Zelfs als je emotioneel bent observeer jij – het Zelf – de emoties. Als we het onderscheid niet kunnen maken tussen Zelf en niet-Zelf, tussen wat "echt" en wat "niet-echt" is, dan komt dat doordat het geloof dat we de jiva zijn zo krachtig is; de jiva die zich geïdentificeerd heeft met de inhoud van het subtiele lichaam – mind, lichaam, ego, zintuigen.

Wat de vrije persoon bedoelt als deze het woord IK gebruikt.

“Ik ben het pure bewustzijn dat niet een deel, voortbrengsel, of eigendom is van het lichaam. | Ik ben het onafhankelijke puur bewustzijn dat het lichaam doordringt en verlevendigt. | Ik word niet beperkt door de grenzen van het lichaam en blijf leven als het lichaam dood gaat. | Ik ben het etherachtige puur bewustzijn waarin alle lichamen verschijnen, inclusief het lichaam waarvan ik zeg dat het “het mijne” is.”

Viveka Oefening

Telkens als je iets denkt of zegt over jezelf, de ander, de wereld, stel jezelf dan deze vragen die je helpen los te komen van de identificatie met de jiva en zijn of haar idee dat deze controle heeft over wat er gebeurt.

- 1 – WIE SPREEKT DAAR? (vul je naam in), de jiva (het individu).
- 2 – WAAR KOMT DE ACTIE VANDAAN? – Isvara, gunas, vasanas.
- 3 – WIE OBSERVEERT DIT ALLES? – IK, puur bewustzijn!

Vedanta

De zelfgerealiseerde en de zelfgeactualiseerde

Introductie in Vedantisch zelfonderzoek | hfdst. 7 – verlichting | pag. 6

De zelfgerealiseerde en de zelfgeactualiseerde.

Een zelfgerealiseerde persoon weet dat Isvara de doener is, doch kan nog vasanas hebben die overgebleven zijn uit het eerdere verblijf in onwetendheid. Er zullen geen nieuwe vasanas ontwikkeld worden, omdat de onwetendheid verdwenen is, doch de effecten van de onwetendheid zullen nog steeds ervaren worden – prarabdha karma – ondanks het feit dat de persoon er niet mee geïdentificeerd is. Viveka, het kunnen onderscheiden tussen Zelf en niet-Zelf, is dus noodzakelijk voor de zelfgerealiseerde totdat de effecten van zijn of haar onwetendheid "tot as gereduceerd zijn in het vuur van zelfkennis".

Ook een zelfgeactualiseerde persoon weet dat Isvara de doener is doch hoeft geen viveka toe te passen, daar al zijn/haar acties automatisch in lijn zijn met Isvara's verlangens en omdat de effecten van onwetendheid opgebrand zijn door zelfkennis; zelfzuchtige verlangens en acties zijn dus niet langer een issue. Daar Isvara echter zowel "dharma" als "adharma" is, en het lichaam-mind-zintuigen-complex van de persoon aan Isvara toebehoort kan de persoon af en toe adharmisch handelen in dienst van Isvara. Het adharmische dat de persoon opdoet zal minimaal zijn omdat zijn of haar mind overwegend sattvisch is, en sattva de mind naar dharma richt.

Bij zelfactualisatie is zelfkennis op een juiste manier geassimileerd; het doet dan vasanas hun bindende kracht verliezen en ontmaskert het gevoel dat we de doener zijn. Er wordt volledig begrepen wat het betekent om verlicht te zijn als de jiva die leeft in de schijnbare realiteit. Zodra zelfkennis stevig verankerd is ziet de vrije persoon alles primair vanuit het perspectief van het Zelf, pas in de tweede plaats vanuit dat van de jiva. De twee zullen nooit meer met elkaar verward worden.

Zelfactualisatie is de volledige en consistente toepassing van zelfkennis op ons leven. Dit is waar er niet langer ook maar enige vraag of verwarring is over wat dan ook. De mind rust in vrede in het Zelf, ongeacht wat erin verschijnt en uit verdwijnt. Mind wordt dus niet langer geconditioneerd door de gunas, daar alle onwetendheid verdwenen is. Samengevat betekent zelfactualisatie: (1) De persoon heeft het Zelf volledig onderscheiden van de objecten die erin verschijnen (alle grofstoffelijke objecten en ook conditioneringen, gedachten, gevoelens, en ervaringen). (2) De kennis "Ik ben het Zelf – puur bewustzijn" en het vertrouwen erin is rotsvast. (3) Zelfkennis heeft de bindende kracht van de vasanas teniet gedaan. (4) Zelfkennis heeft het idee van doenerschap van de persoon ontmaskerd als "niet waar".

Zelfrealisatie is het makkelijke deel. Het Zelf reëel maken betekent dat de kennis dat we één zijn (een geheel zonder delen) het gevoel van begrensdheid vernietigt. Zelfrealisatie is echter niet hetzelfde als verlichting, omdat het intellectueel (abstract) is en een ervaring is. Tot het moment dat volledig begrepen is wat het betekent om puur bewustzijn te zijn (directe kennis), blijft zelfrealisatie slechts een cognitief begrip van het Zelf; dit is wat we "indirecte kennis" noemen. Zelfactualisatie – volledige assimilatie – is het deel waar hard voor gewerkt moet worden door zelfkennis voortdurend toe te passen in elke situatie (nididhyasana). Het is als het maken van een kop thee waarin je een theelepeltje honing doet. Je proeft het: "hé, maar het is niet zoet." Dan roer je in het kopje en plotseling neem je de natuur van de honing waar. Honing staat hier voor zelfkennis; roeren staat voor de toepassing, reflectie, van de zelfkennis. Zelfactualisatie is het resultaat van nididhyasana.

Vedanta

De kwaliteiten van iemand die Vrij is

Introductie in Vedantisch zelfonderzoek | hfdst. 7 – verlichting | pag. 7

Hieronder volgt een lijst met kwaliteiten die waar te nemen zijn bij een vrije persoon, in termen van ACTIE, KENNIS en LIEFDE. De lijst is niet bedoeld om anderen de maat te nemen, doch alleen voor zelfkennis. Godzijdank weet niemand wat een andere persoon weet.

1 – Compleet zelfbehagen.

- (1) Een zelfgeactualiseerde – non-duale, devotionele – persoon ervaart een bewustzijn dat ook de waarneming van lichaam, mind, zintuigen en de omgeving omvat, doch raakt er niet mee geïdentificeerd.
- (2) Doordat de kennis “Ik ben onbegrensd bestaan/bewustzijn” volledig geassimileerd is geraakt, is er geen gevoel van afscheiding. Er is een tastbaar gevoel van bevrediging dat zich uitdrukt als liefde voor alles en iedereen, inclusief het imperfecte ego.
- (3) De persoon is vrij van objectgebonden liefde, omdat non-duale onvoorwaardelijke liefde haar bron in de persoon zelf heeft.
- (4) De volledig zelfgeactualiseerde persoon is volledig tevreden met zichzelf, met zijn of haar ego, “uitrusting” en levenssituatie, omdat hij of zij het eeuwige volle Zelf is.

2 – Onbevreesd – onsterfelijk – veilig.

Een vrije persoon is vrij van angst en voelt zich volkomen veilig. Hij of zij ervaart zichzelf namelijk niet als iets anders dan het onsterfelijke Zelf.

Angst verschijnt:

- (1) *als we ons alleen voelen en we geloven dat er een tweede entiteit is (angst komt niet omhoog als je weet dat je alles bent);*
- (2) *omdat het leven onzeker is, ons niet altijd geeft wat we willen, en ons afneemt waar we prijs op stellen (vooral onze levens en onze meest waardevolle bezittingen).*

3 – Constante ervaring van non-duale liefde.

Als de realiteit non-duaal is en liefde bestaat, dan is het Zelf non-duale liefde. Een persoon die stevig geankerd is in zelfkennis heeft onvoorwaardelijk lief.

4 – Elke staat van de mind is gelijk.

Vrije mensen hebben geen moeite met welke staat van de mind ook. Ze verlangen niet naar een bepaalde staat, omdat ze weten dat de gunas elke staat van de mind beheersen.

Vedanta

De kwaliteiten van iemand die Vrij is

Introductie in Vedantisch zelfonderzoek | hfdst. 7 – verlichting | pag. 8

5 – De mind rust in het Zelf.

De mind, ons primaire instrument, heeft geen eigen natuur. Het "wordt" waar het aandacht aan besteedt. Als het bijvoorbeeld aandacht geeft aan een emotie, dan wordt het emotioneel en beweegt het van hot naar her. Als zelfkennis het gericht houdt op het Zelf, dan ervaart het constante bliss, omdat het Zelf onsterfelijke liefde is.

6 – Onvoorwaardelijke vrede.

De mind is de "container" van de gedachten. Het bestaat niet separaat van het Zelf, en raakt dus niet verstoord wanneer gedachten binnenkomen en vertrekken.

Bhagavad Gita (2.70): "Alle ervaringen komen de mind van een wijze persoon binnen via de zintuigen, doch creëren geen agitatie, omdat een zelfgeactualiseerde persoon VOL is in zichzelf, zoals de oceaan niet verstoord raakt door de rivieren die erin uitmonden."

Alle gedachten die omhoog komen uit het causale lichaam zijn niet-bindend geworden door zelfkennis, en verstoren de mind dus niet. Alleen bindende vasanas verstoren – schijnbaar – de mind.

7 – Elke ervaring een plezier.

Als je de volheid ontdekt die je eigen natuur is, dan is elke ervaring een plezier, ook al heb je niets nodig. Als de non-duale persoon al een verlangen zou hebben dan komt dit voort uit volheid; het is niet gekleurd door eigenbelang doch zegent de hele wereld. Ook al is er voor devotieele personen niets meer dat bereikt hoeft te worden, toch handelen zij onvermoeibaar voor het welzijn van de wereld.

Als je een non-duale persoon vergelijkt met een samsari in termen van plezier, dan is de houding van de non-duale persoon er een van gecontroleerd plezier. Het is als het verschil tussen roekeloos rijden en hard rijden. Hardrijders beheersen de snelheid; als een kind plotseling de straat oversteekt kan deze rijder nog op tijd remmen. Roekeloze rijders daarentegen neigen naar ongelukken omdat de opwinding van de snelheid hen beheerst. De ervaring van zintuiglijk plezier die de wijze persoon heeft is als hardrijden, terwijl die van de onwetende persoon risicovol is.

* _____

Samsari: iemand die objectgericht plezier najaagt in de schijnbaar dualistische realiteit van het wereldse leven. Iemand dus die psychologisch verstrikt is in de oneindige cyclus van verlangen/actie/ervaren.

Vedanta

De kwaliteiten van iemand die Vrij is

Introductie in Vedantisch zelfonderzoek | hfdst. 7 – verlichting | pag. 9

8 – Ontbreken van een gevoel van eigenaarschap.

Verlichte personen begrijpen dat hun lichaam, mind, en relaties de wereld toebehoren. Alle moeders en vaders, kinderen etc. zijn de hunne.

9 – Ontbreken van Doenerschap.

Isvara – de gunas – doet alles. Vrije mensen hebben niet het gevoel dat ze ook maar iets doen; ze observeren neutraal alles wat er gebeurt.

*“Degene die actieloosheid ziet in actie, en
actie in actieloosheid is wijs en heeft alles gedaan
wat er te doen is.”*

Bhagavad Gita

ACTIE IN ACTIELOOSHEID – een zelfgeactualiseerde persoon weet dat wanneer er iets gebeurt in de schijnbare realiteit, er niets gebeurt met het Zelf. Het gevoel “Ik ben iets aan het doen” wordt veroorzaakt door de superimpositie van actie op het actieloze Zelf. De IK – puur bewustzijn/het Zelf – is altijd vrij van actie.

ACTIELOOSHEID IN ACTIE – vrijheid van actie wordt niet bereikt door niets te doen, omdat de “uitrusting” (mind, zintuigen) constant actief is. Een zelfgeactualiseerde persoon houdt zich bezig met de wereld net als ieder ander. “Ik ben niet de doener” betekent “Ik ben onbegrensd, non-duaal, actieloos puur bewustzijn”. Het is niet een statement over lichaam, mind en intellect. De vrije persoon is vrij van de behoefte te handelen terwijl hij of zij handelt.

10 – Er worden geen verschillen onderscheiden.

Bhagavad Gita: “Een vrije persoon ziet geen verschil tussen een klomp goud en de uitwerpselen van een kraai.” Hij of zij ziet de essentie van alles; wenselijke en onwenselijke dingen zijn niet verschillend van dat wat de essentie is van alles.

11 – Compassie.

Een vrije persoon kijkt dwars door schijnbeelden en verhalen van mensen heen, weet dat iedereen het Zelf is om het even wat iemand gelooft, en ervaart een actieve empathie met iedereen.

_____ * _____
Superimpositie: projectie van het ene over het andere heen. Er is sprake van superimpositie wanneer wat echt is, verward wordt met wat schijnbaar echt is (als het subject met het object verward wordt). Het projecteren van een subjectieve waarde op een object verschijnt in twee vormen: (1) een bepaald object voor iets anders aanzien, en (2) een waarde toevoegen aan een object die niet inherent is aan de natuur van dat object.

Vedanta

De kwaliteiten van iemand die Vrij is

Introductie in Vedantisch zelfonderzoek | hfdst. 7 – verlichting | pag. 10

12 – Beheersing van de zintuigen.

Bhagavad Gita over vrije mensen: “En als een persoon in staat is om de zintuiglijke organen terug te trekken van de zintuiglijke objecten (zoals een schildpad zijn poten intrekt) dan is zijn of haar zelfkennis stevig.”

Omdat we leven in de wereld, zijn onze zintuigen altijd actief. Doch omdat zintuiglijk contact met objecten zorgt voor plezier, en plezier vasanas creëert voor nog meer plezier, kunnen jivas gemakkelijk de gevangene worden van hun eigen zintuigen.

Een zelfgeactualiseerde persoon is niet wars van plezier. Het vers impliceert dat de zintuiglijke organen van de vrije persoon verbonden zijn met objecten. Zelfkennis zorgt er echter voor dat de persoon niet gebonden raakt en dat er geen vasanas door ontstaan, omdat deze persoon weet dat het plezier dat van de objecten lijkt te komen feitelijk een zwakke, gereflecteerde, vergankelijke echo is van de eeuwige bliss van hem of haarzelf. Het ervaren van ons eigen Zelf als de bron van die bliss neutraliseert de "bliss-vasanas", doch niet de bliss. Dat is waarom een zelfgeactualiseerde persoon geniet van elke ervaring en ook weer weet terug te stappen uit elke ervaring.

Een verlichte persoon weet dat terwijl objecten ervaren worden – het leven is slechts een constante ervaring van objecten – hij of zij in feite simpelweg het bestaan ervaart, puur bewustzijn, het geluk en de liefde die inherent zijn in hemzelf. “Wanneer iemand liefde ervaart, dan ben ik het die liefde ervaart.”

*Bhagavad Gita (6.29): “Hij ziet alle wezens in het Zelf
en het Zelf in alle wezens.”*

13 – Vrij van hunkering en kwaadheid.

Daar een vrije persoon zich altijd compleet voelt droogt het verlangen naar specifieke omstandigheden – plezier bijvoorbeeld – op. Als verlangens afwezig zijn is kwaadheid ook afwezig, omdat kwaadheid slechts gedwarsboemd verlangen is. Er is geen ontsnappen mogelijk aan plezierige en onplezierige omstandigheden, omdat de verlichte persoon nu eenmaal in het "dharmaveld" leeft; de omstandigheden hebben echter geen effect, omdat ze toebehoren aan het veld, niet aan het Zelf. Als een soldaat zich realiseert wie hij is terwijl hij in de frontlinie ligt, dan is zijn leven nog steeds gevaarlijk, doch zijn relatie met het gevaar is veranderd.

Aan het jezelf terugtrekken van pijn komt geen wilskracht te pas, voor niemand, verlicht of niet. Jezelf terugtrekken uit plezier daarentegen is moeilijk voor samsaris, omdat ze zich incompleet voelen. Vrije mensen hemelen "plezier" niet op. Ze zijn zich er te zeer van bewust dat plezier snel om kan slaan in pijn. Dit wil overigens niet zeggen dat vrije mensen plezier niet weten te appreciëren. Integendeel.

Vedanta

De kwaliteiten van iemand die Vrij is

Introductie in Vedantisch zelfonderzoek | hfdst. 7 – verlichting | pag. 11

14 – Totale onthechtheid.

Als je "vol" bent, dan bèn je waar je leven over gaat. En wat kunnen objecten dan nog toevoegen? Ze geven geen waarde aan jou, jij geeft waarde aan de objecten. De non-duale persoon ziet objecten puur als functioneel; ze kunnen niets toevoegen aan de volheid die de persoon ervaart. De non-duale persoon is als teflon: niets blijft aan hem of haar plakken. Dit wil niet zeggen dat de vrije persoon geen verlangens heeft, alleen dat acties ondernemen ter bevrediging ervan volledig optoneel is.

Evenals de kracht tot handelen en kennis opdoen is de kracht van verlangen een heilige en glorieuze gift van het Goddelijke, geschonken aan menselijke wezens, om buitengewone doeleinden te kunnen nastreven die een positieve bijdrage leveren aan de wereld.

15 – Het besef dat er altijd goed voor je wordt gezorgd.

Een non-duale persoon kan zichzelf niet verbeteren. De persoon weet dat hij of zij álles is en dat alles hem of haar is, dus er is geen ruimte voor zelfhaat of andere schadelijke gedachten en acties. Al zijn of haar relaties zijn liefdesrelaties.

“Als Ik liefde ben en iedereen is mij, hoe kan er dan ook maar iets zijn waar ik niet van zou kunnen houden?”

De vrije persoon heeft een prachtig leven, omdat alles wat nodig is om te overleven in de transactionele realiteit van “anderen” komt. Als anderen geliefd worden door ons, dan kúnnen ze niet anders dan ons lief hebben – Isvara's karmische wet – en zo zorgt de wereld dus perfect voor de vrije persoon.

16 – Een levenslange dankbaarheid.

De dankbaarheid die de non-duale vrije persoon voelt naar Isvara blijft onverminderd gedurende zijn of haar gehele leven, ook al is de “schuld” aan Isvara allang ingelost door zelfkennis. Zonder Isvara, de leraar en de leringen zou de constante gelukzalige vrijheid van non-dualiteit die de persoon ervaart er niet zijn.

17 – Zuiveren van heilige plekken & rechtvaardiging van de Schrift.

Dualistische devotionele personen laten hun zonden achter op de heilige plaatsen, maar non-duale devotionele personen zuiveren heilige plekken juist, omdat ze niet anders zijn dan God. Alles wat ze doen is een zegening voor de wereld. De plekken waar zij verblijven worden pelgrimsoorden. Hun levens verlenen geloofwaardigheid aan de geschriften.

Vedanta

De kwaliteiten van iemand die Vrij is

Introductie in Vedantisch zelfonderzoek | hfdst. 7 – verlichting | pag. 12

18 – Alleen, doch nooit eenzaam.

Het verlangen naar liefde in deze wereld ontstaat vanuit dualiteit. Voor een vrije persoon is er echter geen dualiteit, want hij of zij is het Zelf, altijd alleen. Alleen zijn is niet gelijk aan eenzaamheid. Het is een "al-één" zijn. Een onvoorwaardelijke, moeiteloze zelfliefde die niet komt en gaat, doch onveranderlijk en altijd aanwezig is.

19 – Een dharmisch leven.

De Schriften moedigen zelfgeactualiseerde mensen aan om de dharma te volgen, terwijl ze ook vrij zijn om deze juist te schenden. Een vrije persoon blijft onaangedaan wanneer hij of zij regels schendt. Verlichte mensen kun je vergelijken met kinderen. Als een kind de regels schendt, dan wordt het kind niet gearresteerd. Net zomin wordt een hond die door het rode licht loopt op de bon geslingerd. Regels zijn alleen relevant waar het ego in het spel is. Een non-duale persoon wordt niet meer bepaald door de "doener/ervaarder". Hij of zij is immers het Zelf, dus zelfs als de persoon de regels overtreedt, zal hem of haar goed noch slecht karma toevallen.

Tattva Bodha: "Kenniss vernietigt toekomstig karma, en de zelfgeactualiseerde persoon blijft onaangedaan, zoals een lotusblad niet beïnvloed wordt door waterdruppels die erop liggen."

REDENEN WAAROM DE ZELFGEACTUALISEERDE PERSOON DHARMA VOLGT.

(1) Ook al is een non-duale persoon niet bang voor slecht karma, toch zal hij of zij de regels volgen, niet vanuit een verlangen naar goed karma of angst om bestraft te worden, doch uit compassie voor de wereldse orde. (2) Totdat je weet wie je bent en je zelfkennis stevig is zijn de geschriften je bescherming. Maar eens dat je het weet, worden de rollen omgedraaid en is het jouw taak om de geschriften te beschermen. (3) Als we niet regelmatig ons koper en zilver poetsen dan wordt het dof. Een non-duale persoon wordt dan ook geadviseerd om in contact te blijven met de geschriften voor de bescherming van zijn of haar eigen zelfkennis.

NIET VEREIST VOOR DE ZELFGEACTUALISEERDE OM DHARMA TE VOLGEN.

Als de vrije persoon uitsluitend dharmisch zou mogen handelen, dan zou zijn of haar inherente vrijheid ingeperkt worden. En dat kan niet, daar het onbegrensde Zelf "dharma" en "adhharma" overstijgt. Soms is het belang van dharma juist gediend met adharmische acties – de wet van de onbedoelde consequenties – en dus zul je een zelfgeactualiseerde persoon soms regels zien breken. Maatstaf bij acties/handelingen, die plaatsvinden in de dharmische orde, is steeds "kennis". Welke kennis heeft een persoon wanneer hij handelt?

* _____

Transactioneel: (let.): door middel van een transactie. De oorzaak is dus niet het een of het ander, maar hoe zij elkaar over en weer beïnvloeden.

Vedanta